

وقتی جناب‌خان رپ خواند

#

گروه‌ادب و هنر | محمد بحرانی این روزها با عروسک «جناب‌خان» در برنامه «خندونه» یکی از محبوب‌ترین شخصیت‌های تلویزیون است، صدا و سیما نشان داده است که با سرمایه‌گذاری روی هنرمندان عروسکی می‌تواند همچنان شخصیت‌های محبوبی را خلق کند. جناب‌خان که مدام حرف‌هایش را با موسیقی می‌زند، این‌بار در حمایت از تیم والیبال ایران پیش از شروع بازی ایران و لهستان ترانه‌ای رپ با امیرسلطان احمدی خواند. محمد بحرانی این روزها با شخصیت‌های عروسکی‌ای مانند «اقوی همساده» و «بیعی» که ساخته است یکی از شخصیت‌های محبوب تلویزیون به شمار می‌رود و توانسته در برنامه خندونه تنوع ایجاد کند.

داستان در خدمت اقلیم

الهام فلانچ | رمان «بیوه‌کشی» آخرین اثر یوسف علیخانی است که همزمان با نمایشگاه تهران از سوی نشر آمو ت وارد بازار کتاب شد و آن‌طور که از آمار کتابفروشی‌ها و رسانه‌های ادبی برمی‌آید با اقبال خوبی مواجه شده است. بر رمان «بیوه‌کشی» ادبیات خاص اقلیمی به نام میلک از توابع قزوین حاکم است. هرچند که گاهی راوی خود میلکی زبان می‌شود و گاهی کمی از این نوع گویش و به قولی قاطی شدن با کاراکترهای داستان عقب‌نشینی می‌کند. در داستان بیوه‌کشی به‌رغم آنچه نام گرفته، بیوهای به کشتن نمی‌رود و آنچه هست سر‌خوری بیوهای به نام «خوابیده خانم» است که بعد از ازدواج با هر یک از هفت پسر حضر نقلی جان‌شان ستانده می‌شود. رمان پر کاراکتر است که البته بسیاری از کاراکترها به جز خانواده گالش (چوپان)، حضر نقلی و خانواده «خوابیده خانم» نقشی جز سیاهی‌لشکر کاری در پیشبرد قصه ندارند.

در رمان «بیوه‌کشی» که رکه‌هایی از سوررئال در آن دیده می‌شود، حضور موجود افسانه‌ای به نام اژدرمار که از میانه چشمه سر در آورده است و یکی یکی جوان‌هایی را که به همسری «خوابیده خانم» «خوابیده خانم» درآمده‌اند، می‌بلعد، دلیلی بر این مدعاست. اگرچه راوی توانسته نقش روایت‌کننده محض را تا آخر حفظ کند و ناخودآگاه مهر تایید به باور خرافی اهالی میلک می‌زند. آن هم با وارد کردن سیدی موجه و مقبول که حکم به قربانی کردن برای اژدرمار را می‌دهد. علیخانی تعمداً یا غیر آن زنان «بیوه‌کشی» را تنها ماه به مرگ مر دان، خطپی و برهم زننده آسایش معرفی کرده است. «خوابیده خانم» که توان زاییدن پسری را ندارد و تنها یک دختر از او به عرصه می‌آید آنقدر منحوس است که بودن با او مسیری مستقیم است تا مرگ. ننه‌گل زنی است که موضع‌گیری‌اش نسبت به مرگ و بیماری تمام مردان از جمله همسر خود و همسر دخترش آنقدر سرد و بی‌تفاوت است که حتی در جوامع فوق متمدن هم این نوع خونسردی در برابر مشیت‌های انکارناپذیر زندگی دیده نمی‌شود، چه رسد به پیرزنی روستایی. نکته دیگر مساله زمان است؛ زمان داستان را نمی‌شود دریافت.

البته شاید این تمهیدی بوده برای آنکه داستانی که بیشتر به افسانه می‌ماند تا رئال، تاریخ انقضا نداشته باشد، اما شدت باورهای خرافی، رفتارهای مذهبی و اجتماعی و باورهای مردم روستا آنقدر بدوی هست که انتظار نداشته باشیم مبالغی مثل ۱۰ هزار تومان به راحتی به زبان کاراکترهای داستان بچرخد.

یکی از شبیه‌بر انگیزترین کاراکترهای رمان «بیوه‌کشی» اژدر پسر خاله «خوابیده خانم» است. این شباهت اسمی بین اژدرمار اژدرچشمه و این مرد جوان عاصی که از قضا عاشق «خوابیده خانم» است و هر بار تهدید می‌کند بالاخره او را به دست می‌آورد، این شبیهه را در ذهن خواننده ایجاد می‌کند که قتل همسران خوابیده به دست اژدر صورت می‌پذیرد. اما هر بار سکوت و دم بر نیاوردن «خوابیده خانم» خط بطلان بر کژاندیشی خواننده می‌کشد، در حالی که در پایان داستان بعد از مرگ هفتمین شوهر، «خوابیده خانم» دست به کار می‌شود و خودش انتقام هفت شوهر جوانمرگش را از اژدر می‌گیرد و او را می‌کشد. پایان داستان انتظار را بر نمی‌آورد، چراکه از «خوابیده خانم» به آن ادعای عشقش، این همه سال سکوت و تماشای مرگ یک به یک شوهرانش پذیرفتنی نیست و همین‌طور کوچش از میلک، چسرا این کوچ پیش از آنکه این همه خون ریخته شود انجام شده و این مطلب دلیل دیگری بر سیاه‌نمایی زنان دارد. «خوابیده خانم» تا زمانی که حریف از قربانی کردن دخترش –که او هم از جنس نسوان است– است برای عوض کردن این سرنوشت منحوس هیچ تلاشی نمی‌کند. گویا خود نیز از آن راضی است و در مسیر آن گام برمی‌دارد.

علیخانی با رمان «بیوه‌کشی» دین خود را به اقلیم خویش ادا کرده است، چراکه داستان در حین پیش رفتن خواننده ناآشنا را با زبان، گویش، آداب و سنن میلکی‌ها در بسیاری از امور زندگی آشنا می‌کند و اگر چه گاهی دل‌زننده می‌شود اما چیزی از دلنشینی آن نمی‌کاهد. اگر چه ادبیات هرگز متعلق به اقلیم خاصی نیست و امری است سیال، لزوم حضور ادیبانی از این دست که فارغ از فضای کافی شاپ‌ها، پارک‌ها و بزرگه‌های تهران بستر داستان‌هایی بکر و بی‌بدیل را فراهم می‌کند از ملزومات ادبیات امروز ماست.

ممت و نبرد قدرت میان زن و مرد

نمایش است. «اولئانا» نوشته‌ای است از دیوید ممت که علی‌اکبر علیزاد آن را کارگردانی کرده است و در سالن استاد سمندریان، مجموعه تماشخانه ایرانشهر، به صحنه می‌رود. ایرانشهر همیشه در نمایش‌هایی که به صحنه برده بازیگران چهره را مد نظر قرار داده است تا بتواند گیشه را تأمین کند؛ اما این‌بار این نمایش با بازی بازیگرانی چون علیرضا کی‌منش و کنایون سالکی به صحنه رفته است. البته همیشه متن‌های دیوید ممت برای مخاطبان تئاتر جذابیت‌های خاص خودش را داشته است و خیلی‌ها دل‌شان می‌خواهد تجسم آنچه او بر کاغذ نوشته را بر صحنه تئاتر ببینند. این فرصتی است که می‌توان از آن استفاده کرد و به تماشای اثری از او نشست. این متن یکی از متن‌های مهم ممت به شمار می‌رود که تفسیرهای متفاوتی درباره آن شده است. حتی شما که به دیدن آن می‌روید ممکن است تفسیرهای متفاوتی از رویدادهای این نمایش با کسی که کنار دست‌تان نشسته است داشته باشید. شما قضاوت‌های خودتان را خواهید داشت و با متن پیش می‌روید. این نمایش که هر شب جز شنبه‌ها ساعت ۲۱ اجرا می‌شود مدام شمارا در تعلیق نگه می‌دارد و مباحث اجتماعی خودش را مطرح می‌کند. علیزاد این نمایش را یکبار دیگر سال ۸۵ در سالن کوچک تئاتر شهر به صحنه برده است و این‌بار با بازیگرانی تازه‌تر و شرایطی متفاوت از نظر صحنه‌پردازی آن را بازتولید کرده است تا یکبار دیگر نبرد قدرت میان زن و مرد را از نگاه دیوید ممت به نمایش بگذارد.

#

گروه‌ادب و هنر | محمد بحرانی این روزها با عروسک «جناب‌خان» در برنامه «خندونه» یکی از محبوب‌ترین شخصیت‌های تلویزیون است، صدا و سیما نشان داده است که با سرمایه‌گذاری روی هنرمندان عروسکی می‌تواند همچنان شخصیت‌های محبوبی را خلق کند. جناب‌خان که مدام حرف‌هایش را با موسیقی می‌زند، این‌بار در حمایت از تیم والیبال ایران پیش از شروع بازی ایران و لهستان ترانه‌ای رپ با امیرسلطان احمدی خواند. محمد بحرانی این روزها با شخصیت‌های عروسکی‌ای مانند «اقوی همساده» و «بیعی» که ساخته است یکی از شخصیت‌های محبوب تلویزیون به شمار می‌رود و توانسته در برنامه خندونه تنوع ایجاد کند.

حجت‌الله ایوبی از سینمای دفاع مقدس می‌گوید

با این بودجه نمی‌توانم معجزه کنم

گروه‌ادب و هنر| حجت‌الله ایوبی، رئیس‌سازمان سینمایی به خبرگزاری مهر رفته و به برخی سوالات آنها پاسخ گفته و از عملکرد دو ساله مدیریتش دفاع کرده است. ایوبی درباره درنظر گرفتن منویات مقام معظم رهبری در سینمای ایران گفته است: «ما در سازمان سینمایی کسانی هستیم که اعتقاد قلبی به‌مقام ولایت داریم و سینمای ایران را مرهون تو جهات شخص مقام معظم رهبری می‌دانیم.» اما او گفته است که هیچ‌گاه از مقام معظم رهبری هزینه نکرده است. ایوبی می‌گوید روابط صمیمانه‌ای با سینماگران سینمای دفاع مقدس و دینی دارد و گفته است: «کمتر فیلمنامه‌ای در زمینه دفاع‌مقدس است که به سازمان سینمایی ارجاع شده باشد و من آن را نخوانده باشم و در تلاش ساخته‌شدن آن نباشم.» ایوبی معتقد است باید فیلم‌هایی در این زمینه ساخته شود که ارزش‌ها و کرامت انسانی را ترویج کند. او ادامه گفته است: «اگر فیلم دفاع مقدسی‌ای بسازیم که مردم نبینند این

گفت‌وگو با رزا جمالی به بهانه چاپ دوم گزیده اشعار «بزرگراه مسدود است»

ایمان به کیمیاگری زبان

را اتخاذ کرده و در کتاب بعد سعی کرده‌ام از کلیشه «در خود تکرار شدن» فراتر بروم و چیزی را به آن بیفزایم؛ یعنی کاملاً متقدانه به خودم در گذشته نگاه کرده‌ام. هر کدام از ایسن کتاب‌ها خواننده خودش را پیدا کرده است. برخی بیشتر علاقه‌مند به کارهای نخست من هستند و کسانی که دنبال ذهنیتی فلسفی، اشرافی و ایرانی می‌گردند با کارهای جدیدم بیشتر ارتباط برقرار کرده‌اند.

این تغییرات از کجا شکل می‌گیرد و نتیجه چه نوع نگاهی در زیست شاعرانه شماست؟
خوشحالم که به مرور به زبانی رسیده‌ام که در عین دخیل کردن امکانات تجربی در زمینه‌فرم به شعور، ذهنیت و اندیشه‌ای هم دست یافته است. شعر من حتی در لحظاتی که ماهیتی عرفانی و شهرودی دارد، شعر اشیا است و این نام‌گذاری تازه که کشف و مکاشفه‌ای در جهان پیرامون است از اشیایی منبت شده که من از زندگی امروز به ضمانت گرفته‌ام. حدس می‌زنم که زیبایی‌شناسی شعر امروز لحن گفتاری و ساده‌خود را وامدار دو سه دهه گذشته است.

نحوه‌انتخاب شعرهایتان در کتاب «بزرگراه مسدود است» به چه شکلی بود و چطور صورت گرفت؟
شعرهایی را برگزیده‌ام و بسیاری از شعرهای دو کتاب اولم را که فضای گسیخته‌ای داشتند، دوباره بازنویسی کردم. حتی شده قطعاتی از شعرهای قبلی را انتخاب کرده و در قالب یک شعر ایپزودیک جدید بازنویسی کرده‌ام. طبعاً فضا و زبان شعر امروز با آنچه در میانه دهه ۷۰ نوشته می‌شد تفاوت بسیاری دارد و انتشار دوباره آن شعرها به همان شکلی که بود، شاید در من انگیزه‌ای ایجاد نمی‌کرد.

برای سرودن شعر چه مراحل‌راطی می‌کنید؟
در آغاز که شعر گفتن بیشتر جنبه ممارست زبانی برای من داشت، این کار ساده‌تر می‌نمود و به تعداد می‌نوشت‌م. اما به مرور که به لحظه رسیدن به کیمیاگری زبان ایمان پیدا کردم، نوشتن بیشتر نتیجه تمرینی ذهنی و حتی زیستی شد.

از شکل تجربی کارهایتان گفته‌اید. این تجربه‌ها از کجا نشأت گرفته و چه سمت و سویی داشته‌اند؟
بسیاری از آن شعرها بیشتر شکل تجربی داشت و چه در مسیر تحول شعری خودم و چه در تأثیر آن بر نوع سربایش شاعران دیگر مهم می‌نمود. در هر کتاب به فراخور ذهنیت و جهان‌بینی‌ای که داشته‌ام سبکی می‌شد؟

بسیاری از آن شعرها بیشتر شکل تجربی داشت و چه در مسیر تحول شعری خودم و چه در تأثیر آن بر نوع سربایش شاعران دیگر مهم می‌نمود. در هر کتاب به فراخور ذهنیت و جهان‌بینی‌ای که داشته‌ام سبکی

ادب‌وهنر

دوشنبه ۸ تیر ۱۳۹۴ | ۱۲ رمضان ۱۴۲۶ | ۲۹ ژوئن ۲۰۱۵ | شماره ۱۶۹۷

www.Farheekhtegan.ir

Mon | 29 Jun 2015 | vol.07 | No. 1697

گزارش اول

دفاع مقدس نیز چنین انتظاری ندارند.» او می‌گوید: «فیلمنامه‌های دفاع مقدسی اکثراً هزینه‌ای بیش از ۱۵ میلیارد تومان دارند، در حالی که بودجه‌فارابی در کل ۲۰ میلیارد تومان است. من با چنین شرایطی نمی‌توانم معجزه کنم. با این ۲۰ میلیارد که سهم همه سینماست نمی‌توانیم فیلم خوب دفاع مقدسی بسازیم. آقایانی که دلسوز دفاع مقدس هستند، فقط از من نپرسند که چه کرده‌ام بلکه این سوال را از دیگر نهادهای متولی همچون مجلس هم بپرسند.»

کلاسیک ایران توجه می‌کنید و از آن استفاده کرده‌اید؟
از ادبیات کلاسیک ایران در کتاب «این ساعت شنی که به‌خواب رفته‌ام» بیشتر از همه متاثر از سهروردی بوده‌ام در به وجود آوردن فضایی هندسی-اشرافی. البته بیشتر از شعر، نثر می‌خوانم. تاریخ جهانگشا، ادبیات خراسان را بیشتر از بقیه خوانده‌ام و همچنین اساطیر ایران را و هرچه در زمینه تاریخ ایران باستان موجود است. این روزها گردشگری در موزه‌ها هم از جمله لحظات الهام من شده است. کهن‌الگوها را به چشم می‌بینم و در شعرهایم وارد می‌کنم.

نوع بر خورد روایی در شعر امروز را که در بالا به آن اشاره کردید، چطور ارزایی می‌کنید؟ آیامی‌توان از آن به‌عنوان روایتی منطقی تر در شعر یاد کرد یا همچنان باید مسیر دیگری را در تحول شعری پیش گرفت؟
تکنیک‌های روایی در حوزه شعر امروز پیشرفته و در عین حال نهانی است. یکی از دلایل موفقیت شاعری همچون گروس عبدالملکیان را مهارت او در نوع روایت، لحظه شروع و پایان روایت و همچنین نگاه شاعرانه‌اش در چگونگی آن روایت می‌دانم؛ بسیاری از شاعران موسوم به دهه ۷۰ به‌خصوص شاگردان برهانی امکانات روایی را نادیده می‌گرفتند و انتقادهایی که به شعرهای من در آن دوره داشتند به خاطر شکل گاه روایی‌اش بوده که آن را از بقیه متمایز می‌کرده است. این در حالی است که شعر امروز دنیا، روای‌ای است که می‌داند چگونه روایت کند و امکانات روایی را به شیوای شگرف گسترش دهد.

خبر چین

مساله وضیعت ایران فیلم را نامشخص کرده است؛ فیلمی که قرار بود در سینماهای کشور اکران شود. در این فیلم شمس لنگرودی، مریم مقدی و پوریا رحیمی سام بازی می‌کنند. «احتمال باران اسیدی» سومین فیلم بلند سینمایی است که شمس لنگرودی بازی کرده است. فیلم سینمای «پنج تا پنج» که شمس لنگرودی در کنار رضا کیانیان بازی می‌کرد، در سینمای هنر و تجربه نیز اکران شد.

موسیقی

آکادمی دهلوی

گروه‌ادب و هنر| سوسن اصلانی همسر حسین دهلوی که سال‌هاست استور می‌نوازد، خبر داده که قرار است آکادمی‌ای با نام حسین دهلوی تأسیس کند. برای همین کارهای لازم را انجام داده‌اند تا مجوزهای لازم گرفته شود. او امیدوار است که بتواند «هنرستان موسیقی دهلوی» را هم راه‌اندازی کند. او گفته است برنامه‌ریزی کرده‌اند کنسرتی ویژه به یاد استاد فرامرز پایور در شهرپور برگزار کنند. این کنسرت با همراهی گروه «حجسته» و به خوانندگی محمود باقری برگزار می‌شود. او درباره شرایط جسمی همسرش نیز گفته است: «او به لحاظ جسمی در شرایط مطلوبی قرار دارد، اما مشکل حافظه همچنان به قوت خود باقی است.»

تجسمی

نقاشی قهوه‌خانه‌ای

گروه‌ادب و هنر| یکی از مهم‌ترین سسندهای تاریخ نمایش ایران نقاشی‌های قهوه‌خانه‌ای که سال‌ها پیش نقاشان بسیاری آنها را کشیده و به یادگار گذاشته‌اند؛ نقاشی‌هایی که در آن وقایع عاشورا با رزم‌های شاهانه را می‌توان با سبکی خاص دید. قرار است نمایشگاهی از آثار نقاشی مذهبی قهوه‌خانه‌ای از شامل تابلوهایی مربوط به صحنه‌های عاشورا، شهادت حضرت امام علی(ع) و... است. در میان این نقاشی‌ها آثاری از پیشکسوتان این هنر مانند حسین قوللر آغاسی، فتح‌الله آغاسی، محمد مدبر، عباس بلوکی فرد، حسن اسماعیل زاده، حسین همدانی و محمد فرانهای دیده می‌شود. این نمایشگاه ۱۲ تیر ساعت ۱۷ در خانه هنرمندان ایران افتتاح می‌شود و تا ۲۶ تیر ادامه خواهد داشت.

سینما

پورعرب در فیلم «نت»

گروه‌ادب و هنر| سوپر‌استاد دهه ۶۰ با فیلم سینمایی «نت» نوشته پیمان عباسی و کارگردانی عباس مرادیان همراه می‌شود. ابوالفضل پورعرب که زمانی نامش برسر در سینماهای ایران، تماشاگران بسیاری را به خودش جلب می‌کرد مدت‌ها با بیماری دست و پنجه نرم کرد و از عرصه بازیگری کنار رفت تا بالاخره تصمیم گرفت دوباره وارد گود شود و خاطرات جوانی‌اش را در سینمای ایران زنده کند. پیمان عباسی نویسنده فیلمنامه «نت» درباره مضمون کار گفته است: «در قصه ما در آن زمان یک نفر درصدد راه‌اندازی گروه موسیقی پاپ است، تا اینکه او بنا به دلایلی از ایران می‌رود. داستان ما ۱۰ سال بعد از این اتفاق رخ می‌دهد؛ وقتی او برگشته می‌خواهد گروه موسیقی‌اش را دوباره دور هم جمع کند و قصه «نت» تلاش او برای جمع کردن این گروه است.»